

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.03.1969, sp. zn. 7 Cz 13/69, ECLI:CZ:NS:1969:7.CZ.13.1969.1

Číslo: 83/1969

Právní věta: Byla-li uzavřena dohoda o náhradě škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání), mající povahu narovnaní, nerozhoduje soud (popř. rozhodčí orgán) k návrhu na novou úpravu náhrady za ztrátu na výdělků již o nároku pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělků jako o jedné ze složek nároku na náhradu škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání, ale toliko o tom, zda došlo k podstatné změně poměrů, která podle příslušných hmotněprávních ustanovení odůvodňuje snížení či zvýšení dohodnutých opětujících se dávek (důchodu), případně zproštění povinnosti odpovědné organizace k jejich dalšímu poskytování. Práva a povinnosti účastníků, založené jejich dohodou o náhradě škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání) uzavřenou za účinnosti zákona č. 58/1965 Sb., nebyly dotčeny zákonem č. 150/1961 Sb. ani zákonem č. 30/1965 Sb. ani zákoníkem práce.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.03.1969

Spisová značka: 7 Cz 13/69

Číslo rozhodnutí: 83

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu

Předpisy: 58/1965 Sb. § 8 30/1965 Sb. § 8
§ 28 65/1965 Sb. § 276

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 83

Byla-li uzavřena dohoda o náhradě škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání), mající povahu narovnaní, nerozhoduje soud (popř. rozhodčí orgán) k návrhu na novou úpravu náhrady za ztrátu na výdělků již o nároku pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělků jako o jedné ze složek nároku na náhradu škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání, ale toliko o tom, zda došlo k podstatné změně poměrů, která podle příslušných hmotněprávních ustanovení odůvodňuje snížení či zvýšení dohodnutých opětujících se dávek (důchodu), případně zproštění povinnosti odpovědné organizace k jejich dalšímu

Práva a povinnosti účastníků, založené jejich dohodou o náhradě škody z pracovního úrazu (nemoci z povolání) uzavřenou za účinnosti zákona č. 58/1965 Sb., nebyly dotčeny zákonem č. 150/1961 Sb. ani zákonem č. 30/1965 Sb. ani zákoníkem práce.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 19. 3. 1969, [7 Cz 13/69.](#))

Žalobce žádal, aby mu žalovaný zaplatil na náhradu ušlého výdělku za dobu od 1. 10. 1964 do 30. 6. 1966 částku 20.016 Kčs s přísl. K odůvodnění svého nároku uvedl, že se žalovaný zavázal na základě dohody z 29. 5. 1959 platit mu od 4. 5. 1958, kdy mu byl přiznán částečný invalidní důchod ve výši 704 Kčs měsíčně, rentu ve výši 800 Kčs měsíčně jako náhradu budoucně ucházejícího výdělku v důsledku onemocnění nemocí z povolání. Žalovaný plnil závazek až do měsíce září 1964 a plní jej i za dobu po 1. 7. 1966 – kdy byl žalobci přiznán plný invalidní důchod ve výši 1.274 Kčs měsíčně – tím, že žalobci platí rentu ve výši 526 Kčs měsíčně. Za dobu od 1. 10. 1964 do 30. 6. 1966 však závazek splnit nechce, protože žalobce odmítl nastoupit zaměstnání vyhovující jeho zdravotnímu stavu; žalobce tvrdil, že tak učinil důvodně.

Okresní soud Brno-město zamítl žalobu rozsudkem z 2. 6. 1967 (když před tím jeho rozsudek z 19. 1. 1966 byl zrušen usnesením krajského soudu v Brně z 10. 5. 1966). Na základě výsledků vykonaného dokazování dospěl k závěru, že žalobce odmítl bezdůvodně nabízené zaměstnání hlídače v Závodech říjnové revoluce, n. p. V., závod v J., ve kterém by dosáhl zhruba takového výdělku, kolik činil jeho výdělek podle dohody sjednané účastníky 29. 5. 1959. Vzhledem k tomu neobstojí nárok žalobce z hlediska § 8 odst. 3 zák. č. 30/1965 Sb., podle něhož je třeba věc posuzovat (§ 28 odst. 1 cit. zák.).

Krajský soud v Brně potvrdil rozsudkem z 12. 3. 1968 rozsudek soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudky soudů obou stupňů porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Z výsledků dokazování vyplývá, že žalobce onemocněl nemocí z povolání a že mezi účastníky došlo dne 29. 5. 1959 k dohodě o náhradě budoucně ucházejícího výdělku žalobce za dobu od 4. 5. 1958, kdy mu byl přiznán částečný invalidní důchod, rentou ve výši 800 Kčs měsíčně. Šlo o rozdíl mezi přiznaným částečným invalidním důchodem ve výši 704 Kčs měsíčně a dohodnutým výdělkem, kterého dosahoval žalobce před svým onemocněním, tedy o částku 1.000 Kčs sníženou o 200 Kčs v důsledku částečné odpovědnosti žalobce. Dohoda účastníků z 29. 5. 1959 byla narovnáním ve smyslu tehdy platných ustanovení § 321 a násl. o. z. z roku 1950 a odpovídala též ustanovením § 5 a 6 tehdy platného zá. č. 58/1956 Sb.

Práva a povinnosti účastníků, založené jejich mimosoudní dohodou, nebyly dotčeny zákonem č. 150/1961 Sb., jak vyplývá z § 31 cit. zák. Této dohody a nároků z ní vyplývajících se však nedotkl ani zákon č. 30/1965 Sb. Soudy obou stupňů vyložily nesprávně ustanovení § 28 odst. 1 cit. zák., když z něho dovolily, že nárok žalobce na další vyplácení důchodu jako náhrady ucházejícího výdělku žalobce za dobu od 1. 10. 1964 je třeba posuzovat podle § 8 odst. 3 zák. č. 30/1965 Sb.

Podle § 28 odst. 1 zák. č. 30/1965 Sb. se nároky na náhradu škody z pracovního úrazu – a stejně z nemoci z povolání –, k němuž došlo před 1. 5. 1965, posuzují podle dosavadních předpisů. Podle tohoto přechodného ustanovení platí tedy zásada, že tento zákon nemá zpětnou účinnost. Výjimka z této zásady, obsažená v třetí větě prvního odstavce, se týká jen nároků pracovníků na náhrady za ztrátu na výdělek (a nároků pozůstalých na úslou výživu) jakožto dílčích složek celkového nároku na náhradu škody způsobené pracovním úrazem. Tyto nároky se mají posuzovat podle zákona č. 30/1965 Sb., jestliže o nich bude rozhodováno počínaje dnem 1. 5. 1965.

Tato výjimka z obecné zásady, že zákon č. 30/1965 Sb. nemá zpětnou účinnost, spolu s ustanovením § 28 odst. 2 cit. zák. sledují především ten účel, aby zcela odstranily právní stav, jaký vytvářelo ustanovení § 8 odst. 1 zák. č. 150/1961 Sb. o poskytování invalidního důchodu v nejvyšší výměře podle předpisů o sociálním zabezpečení. Z tohoto hlediska je třeba slova „nároky..., o nichž bude rozhodováno“ v § 28 odst. 1 (třetí věta) zák. č. 30/1965 Sb. vykládat tak, že se jimi rozumí nároky dosud upravené v § 8 odst. 1 zák. č. 150/1961 Sb. (§ 8 odst. 1 vyhl. č. 7/1962 Sb.), o nichž SÚSZ nerozhodl do 30. 4. 1965 a nevyměřil poškozenému invalidní důchod v nejvyšší výměře. V takovém případě je nutno nároky poškozeného na náhradu za ztrátu na výdělků posuzovat podle ustanovení zákona č. 30/1965 Sb., i když ostatní jeho nároky budou posuzovány podle zákona č. 150/1961 Sb. Proto také § 28 odst. 2 zák. č. 30/1965 Sb. stanoví, že od 1. 5. 1965 se dávky sociálního zabezpečení přiznávané v souvislosti s pracovními úrazy vyměřují jen ve výši, vyplývající z předpisů o sociálním zabezpečení.

Výjimka z obecné zásady, že zákon č. 30/1965 Sb. nemá zpětnou účinnost, jak je obsažena v § 28 odst. 1 (třetí věta cit. zák., se nemůže dále dotýkat těch nároků na náhradu za ztrátu na výdělků způsobenou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, o nichž bylo již před 1. 5. 1965 pravomocně rozhodnuto soudem nebo rozhodčím orgánem, nebo které zanikly na základě dohody uzavřené mezi odpovědnou organizací a poškozeným pracovníkem. Touto dohodou zaniklé původní závazky byly nahrazeny novým závazkem, podle kterého se odpovědná organizace zavázala platit poškozenému pracovníkovi náhradu za ztrátu na výdělků jako opěťující se dávku ve formě důchodu. V prvním případě jde o věc pravomocně rozsouzenou; v druhém případě se již nárok poškozeného pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělků neopírá o právní skutečnost, s níž je spojena odpovědnost organizace, tj. o pracovní úraz (nemoc z povolání), který způsobil škodu, nýbrž o dohodu, která má povahu narovnání a jako taková způsobila zánik dosavadního závazku a jeho nahrazení novým závazkem. V obou případech nemůže tedy dojít k tomu, že bude soudem, případně rozhodčím orgánem, rozhodováno o nároku pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělků jako o jedné ze složek nároku na náhradu škody z pracovního úrazu. Rozhodování se může týkat jediné otázky, zda náhrada za ztrátu na výdělků upravena rozhodnutím soudu nebo rozhodčího orgánu nebo mimosoudní dohodou ve formě opěťujících se dávek (důchodu) má být snížena či zvýšena pro podstatnou změnu poměrů, popř. zda další výplata této náhrady má být zastavena. To ovšem za předpokladu, že podá odpovědná organizace nebo poškozený pracovník v tomto směru návrh na zahájení řízení.

V řízení o návrhu na novou úpravu náhrady za ztrátu na výdělků se může soud zabývat toliko otázkou, zda se podstatně změnila okolnosti, které byly rozhodující pro výši a další trvání opěťujících se dávek, a jak se tato změna projeví při nové úpravě rozsahu nároku na náhradu za ztrátu na budoucím výdělků. Stejně tak v případě platně uzavřené mimosoudní dohody o náhradě za ztrátu na výdělků ve formě opěťujících se dávek (důchodu) se omezí soud toliko na zjištění, zda došlo k podstatné změně poměrů, která podle příslušných hmotněprávních ustanovení odůvodňuje snížení či zvýšení dohodnutých opěťujících se dávek, popř. zproštění povinnosti odpovědné organizace k dalšímu poskytování těchto dávek.

Z uvedeného výkladu § 28 odst. 1 zák. č. 30/1965 Sb. vyplývá, že v souzené věci měla být žaloba posuzována – a to i se zřetelem na § 276 odst. 1 a 2 zák. práce – podle dosavadních předpisů, tj. podle zákona č. 58/1956 Sb., za jehož účinnosti bylo u žalobce zjištěno onemocnění nemocí z povolání. Mělo tedy být uvažováno jen o tom, zda došlo k podstatné změně poměrů ve smyslu § 8 cit. zák.

Soudy, které vycházely z jiného právního názoru a nezjednaly si pro posouzení věci potřebný skutkový základ, porušily zákon v ustanoveních § 8 odst. 3 a § 28 odst. 1 zák. č. 30/1965 Sb., § 276 odst. 1 a 2 zák. práce a § 1, 6 a 120 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 8 zák. č. 58/1956 Sb.